బాకీ

౧

"నా మాట వింటే ఇంతవరకు రాదు అన్నయ్యా! ఆ వచ్చిన అరవై నాచేతులో పడేస్తే, కానీ అప్పు లేకుండా జరుపుతాను అంటే వింటేనా ఆయన!"

"నేను చెప్పా నమ్మా! నీకు వచ్చిన జీతం జీతం అమ్మాయికి ఇచ్చేయరా; ఆడవాళ్ళు మనకంటే పొదుపుగా వాడుతారూ అని చెప్పానమ్మా?"

"మీరే కాదు అన్నయ్యా! అంతా చెప్పారు. వింటేనా? చూస్తున్నారుగా సంగతి అంతా! బియ్యంవాడికి యాభై రూపాయలు ఇవ్వాలి. ప్రొద్దున్నే ఆయన వచ్చి కేకవేసి వెళ్ళాడు. నేను వంటఇంట్లో ఉన్నాను అప్పుడు. చెయ్యి ఊరుకోలేదు. లేకపోతే వచ్చి, అప్పు పెట్టినందుకు ఆయనను నాలుగు చీవాట్లు వేసేదాన్ని."

"వాడ్ని చీవాట్లు వేస్తే ఏంలాభం అమ్మాయీ! మన బంగారం మంచిది కాకపోతే కంసాలి ఏం జేస్తాడూ!"

"బాగా అన్నారు! ఇల్లాగ వళ్ళూ పై తెలియకుండా ఖర్చు చేస్తే ఎన్నాళ్ళని గడుస్తుందంటారూ!"

"నిజమే మరి"

"నిజ మని మెల్లిగా అంటూ రేమిటి? ప్రస్తుతం మీరూ మేమూ కలిసి ఉన్నాము కాబట్టి ఏ మున్నా, ఏం లేక

పోయినా, ఇబ్బంది అంటూ కనపడటం లేదు? రేపు వేరుడు కాపురం పెడితే తెలిసొస్తుంది అయ్యగారికి!'' అన్నది మా బావమరది భార్య విసుగుతో.

''ఎల్లకాలం ఇల్లాగే ఎందుకుంటుం దమ్మా! ఏదో చిన్నతనం ఇంకా నాలుగేండ్లు గడిస్తే వాడికే వస్తుంది జ్ఞానం!'' అన్నాను నేను.

నిజానికి వాడిని గట్టిగా చీవాట్లు వేయటానికీ వీలు లేదు. అరవై రూపాయలు వస్తున్నాయి రావటానికి. కాని అందు లో నెలకు ఓ ఇరవై రూపాయలు ఇంటి దగ్గరున్న తల్లి తండ్రులకు పంపుతున్నాడు. మొగుడూ పెళ్ళానికీ మిగిలిన నలభై సరిపోవలసిందే. కాని-ఏదో చిన్నతనంచేత బట్ట లకూ, వాటికీ, కాస్త ఎక్కువే కర్చు చేస్తున్నాడు. సంవత్సరానికి రెండువందల రూపాయలు వచ్చే సదు పాయం ఉందికదా, అప్పు కాస్త అయితే మట్టుకు ఏమి, తీర్చుకో లేకపోతాడో అని నేనూ ఊరుకొన్నాను. ఎప్పుడో వచ్చినప్పుడు ఇస్తానంటే వర్తకులు ఊరుకోరు. అందు చేత అంతవరకూ ఆగటానికి వీలులేదంటూ బియ్యపు వర్తకుడు మావాడిని వేధిస్తూఉన్నాడు. దానితరువాత తీసుకోవచ్చు వాడికి సమయానికి కాస్త సహాయపడదా మని నేను అనుకోటం అయితే అనుకొంటాను. కాని అను కోటంతోనే సరి! ఇద్దామంటే ఉండేదికాదు. వంద రూపా యలు తెచ్చుకొంటున్నా నాసంగతి అంతకంటే అధ్వాన్నం. వాడికింకా కాస్త అప్పులయినా పుడుతుంది. నాకు అదీ

లేదు. అయితే నాది పెద్ద సంసారం. పిల్లల చదువులకూ వాటికీ ఖర్చులున్నాయి. వాడికి ఏ శాదరబందీ లేదు. వాడు కాస్తో, కూస్తో వెనకేయవచ్చు. అందుకని ఈతభా వాడికి కాస్త గట్టిగా చెప్పాలనే అనుకొన్నాను.

ఆరోజు మధ్యాహ్నం భోజనాలైన తరువాత మావాడి తో ఈ ప్రసంగం ఎత్తి, అప్పులవాళ్ళు మన ఇంటిచుట్టూ తిరగటం మన కేమీ మర్యాదగా లేదురా నాయనా! నీవు ఎక్కడైనా తెచ్చి అయినా సరే ఆ బియ్యంబాకీ తీర్చి వేసెయ్యి అని కోప్పడ్డాను.

"నిజమే బావా! దరిద్రంగానే ఉంది. వారం రోజులలో ఈ బాకీ తీర్చేస్తాను." అన్నాడు. తీర్చే సెయ్యి, తీర్చి ఇక మీదట, నీకు వచ్చే జీతం, జీతం అమ్మాయికి ఇస్తుండు. ఆడవాళ్ళు వాడినంత పొదుపుగా మనం వాడలేము అన్నాను అమ్మాయి వింటూఉండంగానే. వాడు భార్యవంక చూచి ముసిముసినవ్వులు నవ్వుతూ "అల్లాగే బావా, నీవు ఇంతగా చెప్పనక్కరలేదు, తప్పకుండా అల్లాగే ఇస్తాను" అన్నాడు. వాడిభార్య "ఆ అన్నీ ఇచ్చారు! ఎన్నిసార్లు అన్నారు ఇల్లాగ" అనిముక్కూ మూతీ విరిచింది.

౨

ఆ తరువాత రెండుగంటలకే మావాడు టీకుటాకుగా ముస్తాబై ఎక్కడికో బయలుదేరుతున్నాడు. ఎక్కడికీ అని అడగటం మంచిది కాదు, కాబట్టి ఊరికే సందే

హాంతో నవ్వుతూ వాడివంక చూశాను. ఆవికారవు చూపుల్లో నాప్రశ్న బయటపడ్డది. వాడూ ఆసంగతి గ్రహించాడు.

"ఇవ్వాళ మా బ్యాంకి అధికారి నాలుగుగంటల బండిలో వస్తాడు బావా. నేను వెళ్ళి రిసీవ్ చెయ్యాలె" అన్నాడు మావాడు.

"అయితే నాలుగుగంటల బండిలో వచ్చే ఆయనను రిసీవ్ చేయటానికి రెండు గంటలకే బయలుదేరాలా?" అని అమ్మాయి అన్న ఈ ప్రశ్న విని వాడు పకపకా నవ్వి, దానికో కారణం ఉంది బావా అన్నాడు.

ఒకటేం రెండు ఉన్నాయి. అన్నయ్యా అన్నది వాడిభార్య నవ్వుతూ. ఇద్దరూ పకపకా నవ్వుకొన్నారు. ఎందుకో నాకు అర్థం కాలేదు.

"ఏం లేదు బావా, మూడు గంటలకు ఓ టీపార్టీ ఉంది, ఆంధ్రా ఇన్సురెన్సు హాలులో" అన్నాడు వాడు.

"ఆ, ఆ, ఎందుకండీ ఆగాడవంతా? అసలు సంగతి చెపితే ఏం?" అన్నది వాడి భార్య.

మావాడు భార్యవంక తిరిగి, అసలు సంగతికి ఏ ముందీ అంటూ, ఇదిగో, ఇది చూడు బావా అని ఓ ఎర్రకాయితం నాకు అందించాడు. నేను చూచి నవ్వుకొని, నిజమే నమ్మా! టీ పార్టీ మాట నిజమే, అన్నాను.

టీ పార్టీ మూడింటికైతే రెండింటికే బయలు దేర

టానికి కారణం ఏమిటో అడుగు అన్నయ్యా! అన్నది కనకం విరగబడి నవ్వుతూ. "అడగటం ఎందుకూ, వాడే చెబుతాడు–" అని నే నన్నాను.

చెప్పటానికి మరేం లేదు బావా, టీపార్టీ కాబట్టి ముందుగా వెళ్ళటం దేనికైనా మంచి దని వెడుతున్నాను. అంతే, అని భార్యను చూచి ముసిముసి నవ్వులు నవ్వాడు.

"అది కాదండీ అన్నయ్యా, రెండున్నరకు బియ్యపు వర్తకుడు వస్తాడు. వస్తానని చెప్పి వెళ్ళాడు లెండి. అందుకని హడలిపోయి పారిపోతున్నారు" అని నిజం కాస్తా బయట పెట్టింది.

మావాడు భార్యను కోపపడలేదు. "హడలిపోవటం కాదు బావా వారంరోజుల్లో ఎట్లాగూ వస్తుంది. ఇచ్చేస్తాను. ఏదో ఈనాలుగు రోజులూ వాడి కళ్ళబడకుండా ఉండాలని చూస్తున్నాను. అంతే." అన్నాడు. "అయితే మట్టుకు ఇప్పుడు పారిపోవటం భయపడి కాదా?" అన్నది అమ్మాయి. వాడు మాట్లాడలేదు. అమ్మాయి ఊరుకోక "ఎందుకండీ, అంత అభిమానం? మీబావదగ్గర కూడాను. ఆయన వస్తున్నాడూ, ముఖం తప్పిస్తున్నానూ అని చెప్పరాదూ?" అన్నది.

"చెప్పే దేమిటి, బావకు తెలియదా? అది కాదు బావా, వారం రోజులలో ఇస్తా నంటే వాడు ఎందుచేతనో ఆగటం లేదు. ఎప్పుడూ ఇల్లాగ కాదు. ఈతభా ఎందుచేతనో జీడిలాగ పట్టుకొని వదలకుండా ఉన్నాడు.

అందుకని ఈ నాలుగు రోజులూ వాడికి కాస్త కనపడకుండా ఉందామనే అనుకుంటున్నాను.'' అన్నాడు మావాడు.

"అదా సంగతి? రెండున్నరకు ఆయన వస్తాడని ముందుగా వెళ్ళి పోతున్నావూ? అయితే ఒక్క సంగతి. ఆ వచ్చిన ఆయన నీవు వచ్చేటంతవరకూ ఇక్కడే కూర్చుంటాను అనకూడదు? అప్పుడేమిటి గతీ?'' అన్నాను. ఇల్లా జరగవచ్చునని వాడికి అంతవరకూ తట్టలేదు కామాలు, ఈ మాట విని మా వాడు తెల్లపోయినాడు.

తెల్లపోయి, "నిజమేను బావా! ఎట్లా? వాడు అల్లా చేస్తే చెయ్యవచ్చు. ఒకతీరాన వదలటంలేదు. తీరా నేను అధికారిని వెంటబెట్టుకొని వచ్చేసరికి ఈ దరిద్రుడు తయారవుతాడు కామాలు'' అని అంటూ దిగాలపడి నుంచున్నాడు.

"ఆయనకు తోచకపోయినా నేను చెప్పి అయినా సరే. కూర్చోబెట్టకపోతే చూడండి'' అని అమ్మాయి బెదిరించింది.

అమ్మాయి నవ్వటాలకు అన్న ఈ మాట, వాడిని కష్టపెట్టింది. అందుకని వాడు విసుక్కొని ఏమీ జవాబు చెప్పలేక నా వంక దీనంగా చూశాడు.

"ఏంరా, అల్లాగ దిగులుపడతావూ? అప్పు లున్నయ్యి అని ఆయనకు తెలుస్తుంది? తెలిస్తే నీకు వచ్చిన నష్టం ఏముందీ? ఆయనకు మట్టుకు అప్పులు ఉండవా?''అన్నాను.

"అల్లా క్కాదు బావా, నేను ఏదో డబ్బుగలవాడిని అయినట్లూ, ఘరానాగా బతుకుతున్నట్లూ ఆయనకు మొదట్లో అభిప్రాయం కలుగజేశాను. ఇప్పుడు ఈ విధంగా నా బతుకుకంతా బయటపడ్డదా నాకు మర్యాద ఉండదు!" అన్నాడు.

ఈ మాటమీద అమ్మాయి అన్నది..."అయితే మీ బావ ఏం జేస్తారూ, మీరే ఉండి, ఆయనకు ఏదో మంచి మాట చెప్పి పంపించి మరీ వెళ్ళండి."

ఈ సలహా మా వాడికి నచ్చలేదు. అందుకని వాడు నాతో అన్నాడు. "అది కాదు బావా, నేను కనపడితే ఆయన వదలడు. నువ్వే ఏదో కాస్త మంచిమాట చెప్పి పంపివేయాలె." ఆ అనటంకూడా బతిమాలాడే పద్ధతిలో అన్నాడు.

"సరేలే, నే నేదో చెప్పి పంపిస్తానులే. నీవు వెళ్లు" అని మా వాడ్ని పంపించాను. వాడు వెడుతూ "బావా, నీకవిత్వం అంతా ఉపయోగించి ఈపీడ వదిలించాలె సుమీ నేను నాలుగున్నర కల్లా మా అధికారితో వస్తాను" అని చెప్పి భార్యతో, ఫలహారం కాఫీకూడా సిద్ధంచేయ మని పురమాయించి వెళ్ళిపోయినాడు.

నేను కాస్సేపు పడుకొని, విశ్రాంతి తీసుకొని వాకిట్లోకి వచ్చేసరికి ఒకాయన మాయింటికి వస్తున్నాడు. అప్పుడు మూడు అయింది. ఆ వచ్చే ఆయన నల్లగా పొట్టిగా

ఉన్నాడు. బట్టలు మాసి ఉన్నాయి. మూడు కాలేదు, అప్పుడే వస్తున్నాడు, పడిపోయినట్లు అనుకొని చూస్తూ, నిలుచున్నాను. ఈషాహుకార్లు ఎండా వానా అని చూడరు. ఎప్పుడు బడితే అప్పుడు వస్తారు. నిద్రాహారాలు ఉండవు కాబోలు. ఇల్లా అనుకుంటూ అక్కడే నిల్చున్నాను.

ఆయన యకాయకీని సరిగ్గా గడపలోకి వచ్చి, నన్ను తేరిపార జూచి "నారాయణమూర్తి గారు ఉన్నారా అండి!" అని అడిగాడు. "లేరు" అన్నాను.

ఈమాట విని ఆయన నిలువునా నీరై పోయినాడు. ఆకాశం విరిగి మీద పడ్డట్లు నిర్ఘాంతపోయి నిలబడ్డాడు. అనుకున్న సమయానికి పైకం అందకపోతే కొంప కూలినట్లు నటించటం వర్తకులకు ఉండే సహజగుణమే కదా అనుకొన్నాను. తన సొమ్మంతా హఠాత్తుగా సముద్రంలో మునిగి పోయినవాడు సహితం అంత ఏడ్పుముఖం పెట్టడు. ప్రాణం మీదికి వచ్చిన వాడిలాగ గుడ్లు తేలేశాడు. వాటర్లూ యుద్ధంలో ఓడిపోయిన నెపోలియన్ సహితం అంత బేజారై ఉండడు. ఆయన్ను జూస్తే నాకు పరమ అసహ్యం వేసింది.

కాస్సేపటికి ఆయన తెప్పరిల్లి "ఎక్కడికి వెళ్లారండీ?" అని అడిగాడు. "బైటికి వెళ్ళాడండి" అన్నాను.

ఆయన ఒక్కక్షణం అల్లాగే నిలబడి చివరకు "ఎక్కడకు వెళ్ళి ఉంటాడండి? నేను వస్తానని ఆయనకు

తెలుసునే, ఎందుకు ఇల్లాగ వెళ్ళిపోయినాడో'' అని తనలో తాను అనుకొన్నట్లు అనుకొని, మళ్ళీ ఏదో జ్ఞాపకం వచ్చిన వాడిలాగ చూచి ధైర్యంతో "సరే లెండి. ఇంకా కాసేపట్లో వస్తా డనుకొంటా'' అని జేబు గడియారాన్ని పైకి తీస్తున్నాడు.

"మీరువస్తా రని తెలిసే, మీకు కనపడకుండా వుండా లనే వెళ్ళిపోయినాడు.'' అని గబుక్కున నోరుజారి అనేశాను. అన్న తరువాత విచారించాను, అయ్యో ఎందు కంటినా, అనవసరంగా పెద్దమనిషి మనస్సునొప్పించానే అని.

పాపం ఆయన తెల్లబోయి, "ఎందుకండీ, ఏమంత ఖర్మం! అంత పారిపోవలసిన అవసరం ఏమీ లేదే!'' అన్నాడు. "భయం కాదుటండీ, అప్పులవాళ్ళను చూచినా అధికారులను చూచినా అని నే నన్నాను. కాని ఆయన ఏమీ తృప్తిపడ్డట్లు కనపడ లేదు. పైగా ఆయన ఆహ్వానం లేకుండానే లోపలికివచ్చేసి కుర్చీలోకూర్చున్నాడు. మావాడు భయ పడ్డంతా అయింది. ఇక ఆయన వదిలేటట్టు లేదు. మీరు వెళ్ళండి నేను తలుపు వేసుకొంటాను, అని అంటానికి నాకూ నోరురా లేదు. నేనూ మరోకుర్చీలో కూర్చుని, పేపరు చదువు తూ ఉన్నట్లు నటిస్తూ, ఈయనను సాగనంపటానికి మార్గం ఏదా అన్న ఆలోచనలోకి దిగాను.

బల్లమీదపుస్తకాలూ, పత్రికలూ, అవీ చాలా ఉన్నాయి. ఆయన ఒక ఇంగ్లీషు మాసపత్రికను లాగి పేజీలు తిరగేసి,

చివరకు ఏదో చదువుతూ ఉన్నట్లు చూడటం మొదలు పెట్టాను. మొదట ఆయన బొమ్మలకోసం పేజీలు తిరగేశాడు అనుకొన్నాను గాని చివరకు ఆయన ఏదో చదువుకొన్నట్లు తోచింది. ఏదో మూడోఫారందాకా చదువుకొని ఉంటాడు. పైకి చదవండి, నేనుకూడా వింటాను అని అందామని అనుకొని మరీ ఏడిపించినట్లు అవుతుందని ఊరుకొన్నాను.

నేను అనుకున్నట్లే అయింది. ఆయన చదువుతూ ఉన్నట్టు నటనచేస్తున్నాడని తేలిపోయింది. ఎందుకంటే, పదినిమిషాలు కాకముందే, ఆయన పుస్తకాన్ని బల్లమీద పెట్టి పైకీ, కిందికీ, చూడటం సాగించాడు. ముందు ఆయన దూలాలూ, అడ్డకడ్డీలూ, లెక్క జూచుకొన్నాడు. దాని తర్వాత దర్వాజాలు లెక్కేసుకొన్నాడు. ఆపైన కిటికీలు ఎన్ని అయిందీ, ఒక్కొక్క కిటికీకి యెన్నిచువ్వలు ఉన్నదీ కూడా చూచుకొంటూఉంటే నాకు నవ్వొచ్చింది.

కాసేపు ఇల్లాగ చూచి, పాపం, ఆయన చివరకు, నావంక జాలిగా చూస్తూ అడిగాడు, "ఏమండి, ఎక్కడికి వెడతా నని చెప్పి వెళ్ళాడండీ?" అని. అల్లాగ అడుగుతూ ఉన్న పెద్దమనిషికి (బియ్యపువర్తకు డయితేనేం!) మర్యాదగా జబాబు చెప్పకపోవటం తప్పు అని తోచింది నాకు. అందుకని ఊతభా నేను మర్యాదగానే జబాబు చెప్పాను. "ఆంధ్రఇన్స్యూరెన్సు హాలులో ఏదో టీపార్టీ ఉందని వెళ్ళాడండీ?" అని.

"ఎన్నిగంటల కండీ, ఆటీపార్టీ" అని అడిగాడు ఆయన. ఏమో నాకు తెలియదండీ అన్నాను నేను. ఆయనకు నేను వస్తానని తెలిసే! ఎందుకు వెళ్ళా డబ్బా! అని గొణుక్కొని అయితే, ఎప్పుడు వస్తాడని మీ అభిప్రాయం? అని అడిగాడు.

దొరికాడురా అనుకోన్నాను. ఆయనను పంపివేయటానికి ఏదోమాట అనవలసిన సమయం అదేనని నిశ్చయించుకోని, ఎప్పుడొస్తాడో చెప్పలేమండి. రాత్రికేగాని ఈమధ్యరాడు. అదైనా రాత్రి పడకొండింటికి వస్తాడు, రావటం అంటూ ఉంటే. ఒకప్పుడు అదీలేదు. నమ్మకం చెప్పలేము. ఒక్కొక్కరోజున ఇంటికి రానే రాడు, అన్నాను ఒక్కగుక్కలో.

ఈమాట వినికూడా ఎందుకు కూర్చుంటాడు ఎంత మొండి వాడైనా? ఇక లేచిపోతాడు గదా అనుకోంటూ ఆయనవంక చూస్తూ కూర్చున్నాను. ఆయన ముఖం చూస్తే లేచిపోదామని నిశ్చయానికి వచ్చినట్లే కనపడ్డది.

ఆశ్చర్యపడుతూ పరధ్యాన్నంగా కాసేపు కూర్చుని ఆయన మళ్ళీ అడిగాడు. "ఏమండి, అయితే ఇంట్లో ఆయనకు భార్యాబిడ్డలు లేరా?" అని.

"లే కేమండి? ఉన్నారు. ఉంటే ఏం? వాడికి భార్యా పిల్లలసంగతి పట్టిందీ?" అన్నాను నేను బొత్తిగా వాడు చెడిపోయినా డని చెప్పలేక చెపుతున్నట్లు.

నామాటలువిని ఆశ్చర్యపడి అడిగాడు మళ్ళీ, "అయితే

ఆయన ఉద్యోగంలో ఉన్నాడుగదా; ప్రొద్దున్నే లేచి ఆఫీసుకు వెళ్ళవద్దా? ఇల్లాగ అయితే, ఆఫీసులో పనిచేయ టానికి ఓపిక ఎక్కడనుంచి వస్తుందండీ?'' అని.

''ఆఫీసు పట్టిందిటండీ ఆయనకూ? ఎప్పుడో చేరుతాడు ఆఫీసుకు ఏపదింటికో, పదకొండింటికో.''

''అయితే పూర్వపు మనిషి కాదన్నమాట!''

''ఎబ్బే, పూర్వపు మనిషి కానేకాడు. అంతా కొత్త సిరస్తా. మారిపోయినాడు. బొత్తిగా మారిపోయినాడు. ఇంటిదగ్గర పెళ్ళాం ఒక్కతీరాన మొత్తుకొంటున్నది. పెందరాళే కొంపకు చేరుకోమని.''

''అయితే ఉండి ఏమీలాభం లేదన్నమాట?'' అంటూ ఆయన లేచినిలబడి నా వంక చూశాడు. నేను తల గట్టిగా ఊపుతూ ''ఊహూ, ఏ మాత్రం లాభం లేదు. అసలు వస్తాడో రాడో కూడా చెప్పలేము'' అన్నాను.

ఇక ఉండి లాభం లేదని ఆయనకు గట్టిగాతోచింది. లేచి నిలబడ్డాడు. గుమ్మంలోకి వెళ్ళాడు. మళ్ళీ వెనక్కు తిరిగి ''అయితే మీ కేమౌతాడు ఆయన?'' అన్నాడు. నేను విచారపడుతూ'' మా బావమరదే నండి. చెప్పకోటం సిగ్గు కూడాను!'' అన్నాను. ''ఉఁహు, అల్లాగుటండీ. మీ ఇంట్లో ఆయన అద్దెకు ఉన్నాడేమో, మీకూ, వారికీ పోట్లాటలు ఉండటం మూలాన అల్లా అంటున్నా రేమో అన్న సందేహంకూడా ఉండ నక్కర లేదన్న మాట!''అని

వినపడీ వినబడనట్లు గొణుక్కుంటూ మెట్లు దిగి, నేను వెడతా-అన్నాడు.

నేనూ నవ్వుతూ, వెళ్ళడమే మంచిది, కూర్చుని ఏమీ లాభం లేదు. పైగా మీపనులు నష్టం! అన్నాను. ఆయన ముందుకు నడిచాడు.

వెనకనుంచి నేను, మీ రేమీ తొందర పడకండి. వాడితో చెప్పి అన్నివిషయాలూ నేను సర్దుబాటు చేస్తాను, అన్నాను. ఆయన నావంక వికారంగా చూచి నవ్వుకొని ముందుకు సాగినాడు.

3

ఆయనను అట్లాపంపించి, మాకాంతం, నేనూ, మావాడి భార్యా అంతా కూర్చుని నవ్వుకొన్నాము. జరిగిన సంభాషణ అంతా వాళ్ళకు పూస గుచ్చినట్లు చెప్పాను. ఎన్ని అబద్ధాలు చెప్పారండి, మాతమ్ముడ్ని గురించి అన్నది, మాఆవిడ. ఒక్కొక్క సమయంలో, అల్లాగ అబద్ధమాడక తప్పదు, అని నేను సమాధానం చెప్పాను. ఎల్లా గోలాగు పీడ వదిలించుకొన్నాం గదా అని సంతోషించాముమేము.

ఓనిమిషం అయిందో, లేదో, ఎందుకో ఉత్తరపు కిటికీ లోనుంచి తొంగిచూశాను, దగ్గరలో అర్ధఫర్లాంగు దూరంలో ఉన్నాడు మావాడు. ఇంకెవరితోనో ఇద్దరితో కలిసి వస్తున్నాడు.

మాబావమరిది భార్యకూడా తొంగిచూచి, "వస్తున్నా

రండీ అదుగో... తలగుడ్డ పెట్టుకొని దర్జాగా నడుస్తున్నాడో కాయన, ఆయనే కామాలు అధికారి ! అట్లా ఉన్నాడేం ఉసురో మంటూ !'' అన్నది. అధికారులు అట్లాగే ఉంటా రమ్మా అని నేను అన్నాను. లేచి మళ్ళీ కిటికీలోనుంచి చూశాడు. అమ్మాయి అన్నమాటనిజమే. ముగ్గురూ వస్తు న్నారు. జవాను పెట్టె నెత్తిన పెట్టుకొని ముందు నడుస్తు న్నాడు. జవాను వెనకాల అధికారి, ఆ వెనకాల మావాడూ కనిపించారు.

అధికారి వస్తున్నా డని నిశ్చయించుకొనేసరికి ఈ బియ్యపు వర్తకుడు ఇంకా అక్కడే ఉన్నాడేమో నని సందేహం వేసింది. తలుపు తీసి చూశాను. అక్కడే శని గ్రహంలాగ నిలబడి ఉన్నాడు వాళ్ళవంక చూస్తూ.

అధికారి ఎదటే తన బాకీ విషయమై మావాడిని నిలవేసి అడుగుతాడేమో నని భయం వేసింది. అందుకని గబగబా వీధిలోకి పోయి, ఆయన్ను వెనక్కు పిలిచి ''చూడండీ, మా వాడున్నూ, వాడున్న బ్యాంకి అధికారిన్నీ వస్తున్నారు. మీరు బాకీ సంగతి ఇప్పుడేం ఎత్తకండేం!'' అని బ్రతిమిలాడాను.

''ఎబ్బే! ఆమాత్రం నాకు తెలియదు టండీ? వస్తున్నారు కదా, ఒకమారు కనపడి నమస్కారం చేసి వెడదా మని నుంచున్నాను.'' అంటూ ఆయన వెకిలిగా నవ్వాడు. ''మీ బాకీ, వారం రోజులలో తీర్చే ఏర్పాటు నేను చేస్తాను. మీరు వెళ్ళిపొండి'' అని ఇంకోమాటు ఆయనకు

గట్టిగా, చెప్పి, నేను గబాగబా ఇంట్లోకి వచ్చేశాను, కుర్చీలూ అవీ, సర్దటానికి.

పెద్దమనుష్యులను రిసీవ్ చేయటానికి తగినపద్ధతిలో కుర్చీలుసర్ది వాకిట్లోకి వెళ్ళేసరికి మావాడు ఎదురై గబగబా నడుస్తూ ఒక్క—గుక్క—లో-వచ్చారు బావా-అంటూ లోపల అడుగు పెట్టాడు. నేను అక్కడే నుంచుని ఆ వర్తకుడివైపు తిరిగి వెళ్ళండి అని సంజ్ఞ చేశాను.

నామాట వినకుండా ఆయన మళ్ళీ ఇంట్లోకి ప్రవేసిస్తూ మావాణ్ని అడిగాడు రమ్మంటారా అని. మావాడు ఆయనకు ఎదురుగా వెళ్ళి, వినయంగా నమస్కరించి, "నేను తమకోసం రైలుదగ్గరకు వెళ్ళాను. మీరు కారులో ముందుగా వచ్చారని గుమాస్తా చెప్పిందాకా నాకు తెలియనే తెలియదు" అన్నాడు.

తమరు వచ్చి చాలాసేపు అయిందా ఏమి టండీ! క్షమించండి. అంటూ ప్రాధేయపడటం చూచి నేను నిర్ఘాంతపోయినాను. స్టేషనునుంచి మావాడితో వచ్చింది గుమాస్తా, అనీ, ఈయనే అధికారి అనీ అప్పటికి నాకు తెలిసింది. నిలువునా నీరై పోయినాను. నోటమాట రాలేదుకూడా.

నేను ఆస్థితిలో ఉండంగానే మావాడు ఆయనను నాకు ఎరుకపరచాడు. నేను ఆయనకు షేక్‌హాండ్ ఇవ్వాల్సింది మరిచిపోయి కలయో, వైష్ణవమాయయో అన్నస్థితిలో

ఉన్నాను. ఆయన నాచెయ్యి పట్టుకొని గట్టిగా ఊపి "ఖీంబావగారు, మీరేనా? పేరు విన్నాను. ఎప్పుడూ చూడలేదు." అని గట్టిగా నవ్వాడు.

అమ్మాయి తయారుచేసిన ఫలహారాలూ, కాఫీ, ముందుకు వచ్చినై. అందరూ సంతోషంతో కానిస్తున్నారు. నేను అయోమయస్థితిలో ఉన్నాను. ఆయన కులాసాగా ఏవో ప్రశ్నలు అడుగుతున్నాడు. మావాడు ఏదో వినయంగా సమాధానాలు చెబుతున్నాడు. నాకు మాత్రం ఆనందంగా లేదు. ఏదో గొప్ప తప్పు చేసినవాడిలాగ నేను బాధ అనుభవిస్తున్నాను. చివరకు ఆ అధికారి మావాడి వంక తిరిగి "ఏమయ్యా, నీవు టీపార్టీలకూ వాటికీ తరుచు వెళ్ళుతూ వుంటావా?" అని అడిగాడు. ఈ అడగటం మామూలు ప్రశ్న అడిగినట్లు లేదు. ఏదో ఎత్తిపొడుపు మాటలాగ ధ్వనించింది.

"ఎప్పుడైనా వెడుతూ ఉంటానండి! ఇవ్వాళ రెండు గంటలకు ఓ టీపార్టీకి వెళ్ళాను. అక్కడి నుంచే యకాయకీని స్టేషనుకు వచ్చేశానండి" అన్నాడు మావాడు.

"అది సరే కొంపా గోడీ, ఏమీ పట్టించుకోకుండా తిరుగుతూ ఉంటావుటగా?" ఈ ప్రశ్నలో కొంచెం వేడి ఉన్నట్లు తెలిసిందిమాకు.

"ఎబ్బె, లేదండీ" అంటూ మావాడు తెల్లపోయినాడు. "లేదనబోకు, రాత్రిళ్ళు నీవు ఇంటికి రావనీ,

వచ్చినా ఏ ఓంటిగంటకో, వస్తావనీ, నాకు తెలుస్తున్నది.'' అని అన్నాడాయన తీవి, దర్జా, ఉట్టిపడుతున్న కంఠ స్వరంతో. నాకు భయం వేసింది. అవమానంతో కుంగి పోయినాను.

''వట్టి అబద్ధం అండీ! ఎవరండి ఇల్లాంటి సంగతులు మీకు చెప్పింది? దుర్మార్గం. లేని పోనివి అల్లాగ చెప్పటం కేవలం దుర్మార్గం'' అని మావాడు గోల పెట్టాడు.

ఆ బ్యాంకి అధికారి వాడివంక ఇంకా కొరకొరా చూస్తూ ''దుర్మార్గంనీదిలాగ కనపడుతున్నది. నిన్ను గురించి ఇల్లాగ చెప్పింది బజారు మనిషి కాదు. చాలా పెద్దమనిషి'' అన్నాడు తీవిగా.

''ఎవరండీ ఆ పెద్దమనిషి! నన్ను గురించి నా అధికారులతో ఇల్లాంటి అబద్ధాలు చెప్పినవాడు ఎల్లాంటి పెద్దమనిషో చూస్తాను, ఆయనను నా ఎదటకు తీసుకురండి'' అని మావాడు విసుగ్గా అన్నాడు.

''ఎదుటకు తీసుకురావటం ఎంతసేపు! కాని నీవు ఇల్లాగ ఇల్లు పట్టకుండా తిరుగుతున్నావే, ఆఫీసు పనులు నిలకడగా చేస్తావని ఎల్లాగ నమ్మకం?'' ఈ మాటలు ఆయన అధికారిలాగా అన్నాడు.

మావాడు కలతపడ్డాడు. తొణికిపోయి, ''వట్టిదండి. ఆ చెప్పిన ఆయనను పిలిపించి న్యాయం విచారించాలి,'' అని ప్రాధేయపడ్డాడు.

నాకు ఏం జేయాలిసింది తోచ లేదు. అంతకు పూర్వం నేను చెప్పినవన్నీ అబద్ధాలు అని ఒప్పుకొంటే నేను అధికారి దృష్టిలో వట్టిదుర్మార్గుడ్ని అయిపోతాను. కాదు, నేను చెప్పిన దంతా నిజమే నని నిలవతొక్కుకుంటే మావాడి మీద ఆయనకు కోపంరా వచ్చు. అందుకని ఏమీమాట్లాడ లేక ఊరుకొన్నాను.

చివరకు ఆయన మావాడిని అడిగాడు, నిన్ను "గురించి ఈ మాటలన్నీ నాకు చెప్పింది ఎవరో తెలుసునా?" అని.

మావాడు మాట్లాడ లేదు. "ఇదుగో ఈయనే మీ బావగారే!" అని నావంక చూపాడు.

పిడుగు పడ్డట్లు అయింది, మావాడు నిర్ఘాంతపోయి నా వంక వెర్రిగా, జాలిగా, చూశాడు. నేనే కాస్త ధైర్యం తెచ్చుకొని "ఒక్క పొరపాటు జరిగిందండి. మిమ్మల్ని..."

అని ఏదో చెప్పవస్తుంటే ఆయన నా మాటకు అడ్డొచ్చి "నాకు తెలుసులెండి మీరు పొరపడటం నేను గ్రహించక పోలేదు. ప్రయాణంలో మాసిపోయిన బట్టలూ, నేనూ, పెద్దమనిషి అని అనుకొనే స్థితిలో లేక పోవటంమూలాన మీరుపొరపడ్డారు. అయినా ఒకరితో మట్టుకు లేనిపోని అబద్ధాలన్నీ చెప్పటం తప్పుకాదండీ?" అన్నాడు.

"తప్పేనండి పొరపాటు అయిపోయింది." అని నేను నొచ్చుకొన్నాను, ఆయన విరగబడి నవ్వాడు.

కాసేపు అయినతరువాత నవ్వు ఆపుకొని అన్నాడు : "ఇల్లాగ మీరు అబద్ధాలాడటం ఇది మొదటిసారి కాదు. నేను చాలారోజులనుంచీ చూస్తున్నాను. మీరు వ్రాసినదంతా చదువుతున్నాను. మహాకవికంటే ఎక్కువగా అబద్ధాలాడుతున్నారు" అన్నాడు.

ఈ మాటలు విని నే నేమీ మాట్లాడలేక పోయినాను. ఆతరువాత ఆయన మావాడివంక తిరిగి కోపంగానే చూస్తూ "అయితే నీవు బ్యాంకిలో ఉద్యోగంచేస్తూ ఊళ్ళో బాకీలు చేస్తున్నావు! బాగుందా ఇది!" అన్నాడు. "ఎబ్బె! ఎక్కడా బాకీలు లేవండి. ఒక్కబియ్యపు వర్తకుడికే యాభై ఇవ్వాలె. నాకు రావలసిన సొమ్ముకూడా చూస్తే ఈ బాకీ ఒక లెక్కలోది కాదనితమకు తెలుస్తుంది. నాకు పొలాలమీద రావాల్సిన రెండువందల రూపాయలు రైతులు ఇంకా తెచ్చి ఇయ్యలేదు. ఆసొమ్ముకోసమే చూస్తున్నాను. ఈ వారంలో తప్పక వస్తుంది. రావటంతోనే ఈబాకీ తీర్చేస్తానండి." అనిమావాడు వినయంగా సమాధానం చెప్పాడు.

ఈసమాధానం విని ఆయన ఏమాత్రం తృప్తి పడ్డట్లు కనిపించలేదు. ఆయన్ను, ఏదో సందేహం బాధిస్తున్నట్లు స్పష్టంగా, కనిపించింది. ఏదో ఆలోచిస్తున్నాడు. ఎందుకో విసుక్కొన్నట్లుంది.

ఆయనవైఖరీ చూస్తే నాకూ భయం వేసింది. ఆయన అన్నమాట నిజమే. బ్యాంకిలో ఉద్యోగం చేస్తూ, ఊళ్ళో

అప్పులు చేయటం తప్ప. దీన్ని మనస్సులో పెట్టుకొని ఆయన మావాడికి ఏదైనా అపకారం చేస్తాడేమో నన్న భయం నన్ను చాలా బాధ పెట్టింది. నేను చేసిన పొర పాటువల్ల కదా ఇంతఅవస్థ వచ్చిందీ అనుకొని కష్ట పడ్డాను. మావాడూ విచారపడుతున్నాడు. అధికారీ విచార పడుతున్నాడు.

౪

ఇంతలో ఎవరో ఒకాయన చేత్తో ఒక పుస్తకం పట్టుకొని వచ్చి, గుమ్మంలో నుంచున్నాడు—ఎవరో చాలా మంది ఉన్నారూ మనం వెళ్ళటం బాగుండదు—అని ఆయన అనుకొని ఉంటాడు. లేకపోతే అంతసేపు గుమ్మంలో నుంచోవలసిన పని లేదు. ఆయనవాలకం చూచి బియ్యపు వర్తకుడు ఆయనే అనుకొని మావాడి వంక చూశాను. వాడు మొదట ఆశ్చర్యపడి తరువాత తెల్లపోయినాడు. ఆ అధికారి నావంక ఓసారీ మా వాడివంక ఓసారీ చూచి ఆక్రొత్తగా వచ్చింది ఎవరైందీ గ్రహించాడు.

ఎవరికోసం? అని అధికారి అక్రొత్తగా వచ్చిన ఆయనను అడిగాడు. పంతులుగారికోసం అంటూ ఆవర్తకుడు మా బావమరిదివేపు చెయ్యి చూపాడు. దాంతో అందరికీ స్పష్టంగా తెలిసిపోయింది ఆయన ఎవరు అయిందీ.

ఎల్లాగూ అందరికి తెలిసిన విషయమే కదా, ప్రత్యే కంగా జరగబోయే ప్రమాదం ఏమీలేదు అనుకొని నేనే

ఆయనను కూర్చోమని కుర్చీ చూపించాను. ఫలహారం ముందు పెట్టి కాఫీకూడా ఇచ్చాను. ఆయన నవ్వుతూ కూర్చున్నాడు. మావాడుమట్టుకు పదిలంఖణాలు చేసి, ఆరోజునే పథ్యం పుచ్చుకొన్న వాడి ముఖం పెట్టాడు. ఆయన బియ్యపువర్తకుడూ, డబ్బు అడగటానికి వచ్చాడూ అన్న సంగతి గ్రహించినప్పటినుంచీ, ఆ అధికారి నిప్పులు కక్కుతున్నాడు.

నేను ఈవిచిత్రసంఘటనను గూర్చి ఆలోచించటం మొదలు పెట్టాను. అధికారిని అనుకొన్నట్లు గౌరవించ లేకపోయినాను. కటువుగా మాట్లాడి పంపేద్దా మనుకొన్న షాహుకారుకు కుర్చీ యిచ్చి గౌరవించాను. మనం అనుకొన్నది అనుకొన్నట్లు జరగక వ్యవహారం తలక్రిందు లౌతుంటుంది గదా అనుకొంటూ కూర్చున్నాను.

మావాడు ఏమీమాట్లాడ లేదు. నిశ్చేష్టుడై పోయినాడు. తలవంచుకొని కాఫీ తాగుతున్నాడు. అధికారి కప్పు చేత్తో పట్టుకొని కాఫీతో పాటు కోపాన్నికూడా కొంచెం కొంచెంగా మింగుతున్నాడు.

బియ్యపువర్తకుడు తనబాకీసంగతి ఏమీ ఇంతవరకూ తేలేదు. ఊరికే నవ్వుతూ కాసేపు కూర్చుని మావాడిని పలకరించి "వీరు మీబావగారా?" అని నన్ను చూపుతూ అడిగాడు. అవునని మావాడు తల ఊపాడు. బ్యాంకు అధికారివంక చూస్తూ "వారు బంధువులా?" అని ఇంకో

ప్రశ్న వేశాడు. కాదు, మన బ్యాంకీ అధికారు లని మావాడు చెప్పాడు. షాహుకారు విని ఆశ్చర్య పోయి, అల్లాగా అండీ, నమస్కారం, అంటూ వినయం కనపర్చాడు.

నలుగురిలో బాకీ సంగతి ఎత్తకపోవటంవల్ల షాహుకారు మే మనుకొన్నంత చెడ్డవాడు కాడని తేలింది. అధికారి మట్టుకు కోపంగానే ఉండి చివరకు మావాడివంక తిరిగి, "వీరు ఎవరు?" అని అడిగాడు షాహుకారును చూపిస్తూ.

"బియ్యపు వర్తకులు."

"ఎంత బాకీ వీరికి నువ్వు?"

"యాభై రూపాయలు."

"అప్పు చేశావటయ్యా? నీకు బ్యాంకిలో ఉద్యోగం ఏమిటి, ఊళ్ళో బాకీలు ఏమిటి? ఏమీ బాగుండ లేదు. ఇల్లాగ చేస్తివా నీ ఉద్యోగానికి నీళ్ళొదులుకోవాల్సి ఉంటుంది." అన్నాడు ఆ అధికారి ప్రతిమాటా తన దర్జాకు తగిన ఊపుతోనూ నొక్కుతోనూ. వర్తకుడిఎదుట తనదర్జా చూపటానికి ఆ అధికారి ఈమాటలు అని ఉంటాడు. లేకపోతే ఇదివరలో ఒకసారి ఇల్లాగ అనికూడా, మళ్ళీ ఇప్పుడు అనడం అవసరం లేదు.

"తీర్చివేస్తా నండి వారం రోజులలో" అన్నాడు మావాడు.

"తీరుస్తా వనుకో. ఐనా నీవు అప్పు చేయకూడదు. అసలు ఈ విషయం నా చెవిని పడకుండా ఉండవలసింది, పడ్డతరువాత దీని విషయమై యాక్షన్ తీసుకోక తప్పదు" అని కఠినంగా అన్నాడు అధికారి.

మావాడు ఏదో చెప్పలేక బాధపడుతున్నాడు. దీని కంతా కారణం నేను చేసిన పొరపాటుగదా అని నేనూ విచారపడుతున్నాను. నా చెవిని ఎందుకుపడ్డదా ఈ విషయం అని ఆ అధికారీ లోపల విచారపడుతున్నట్లు ఊహించవచ్చు.

షాహుకారుకు మట్టుకు ఈ గొడవ ఏమాత్రం తెలియలేదు. కొంతసేపటిదాకా అధికారి అన్న కఠినవాక్కులు విని ఆయన ఉలిక్కిపడ్డాడు. పాలిపోయిన మొఖంతో ఆ షాహుకారు ఆ అధికారివంక తిరిగి అన్నాడు:

"ఏమండీ, పంతులుగారూ. నాకు బాకీ వున్నారన్న విషయాన్ని గురించేనా తమరు మాట్లాడుతున్నది?"

"అవును, నీ బాకీ విషయమే."

"ఆయన నాకు బాకీ వున్నారని తమకు ఎవరు చెప్పారు?"

"ఎవరు చెపితే ఏం? ఆయన బావగారు చెప్పారు."

"వట్టి అబద్ధం అండీ, ఆయన చెప్పింది. ఆయన మాటలే నమ్మారూ!" అన్నాడు షాహుకారు దీర్ఘాలు దీస్తూ.

నాకు చచ్చినచావు అయింది, వీడుకూడా నే నేదో అబద్ధం కల్పించి చెప్పాననేసరికి. పాపం అధికారే నా పాలిటి దేవుడై ఆ కాస్తమాటా నిలవదీసి అడిగాడు. "ఆయన అబద్ధం ఆడుతున్నాడు అంటా వేమయ్యా? నారాయణమూర్తిగారు మట్టుకు అనటంలేదా బాకీ వున్నమాట నిజమేనని?"

"పాపం పంతులుగారికి తెలియక చెప్పారు. వారు నాకు ఒక్క దమ్మిడీ అయినా బాకీలేరు" అన్నాడు పాహుకారు.

అందరం పిచ్చిచూపులు చూశాము. పాహుకారుకు ఏమన్నా పిచ్చి ఎక్కలేదుగద అనుకొన్నాము. ఒక్క క్షణం అయినతరువాత మాకు ఒకటి తోచింది. మా వాడి ఉద్యోగానికి ముప్పం వస్తుందని పాహుకారు ఎత్తిన ఎత్తు ఇది అనుకొన్నాము; అనుకొని సంతోషించాము. అధికారి మట్టుకు ఈ మాత్రం ఊహించలేడా? ఊహించి కూడా ఏమీ అనలేక ఊరుకొన్నాడు. ఎవ్వరం ఏమీ మాట్లాడలేదు.

నిశ్శబ్దం. ఎంతసేపు? అరనిమిషం. ఇంతలో అధికారి; ఏదో జ్ఞాపకంవచ్చినవాడిలాగ చివుక్కున విసురుగా తల యెత్తి పాహుకారువంక చూస్తూ "నీకేం బాకీ లేనే లేదా? ఏదీ పుస్తకంలో జమ వుందేమో చూడనీ"

అన్నాడు. మంచి ప్రశ్న. అధికారికూడా చాలా తెలివైన వాడు అనుకొన్నాము.

వర్తకశిఖామణి ఎత్తిన ఎత్తు గొప్పదే కాని అధికారి ఇల్లాగ పుస్తకం చూపమని అడుగుతాడని వూహించి ఉండడు. అందుకని కాపీ చేస్తుండగా పట్టుబడ్డ స్కూలు కుఱ్ఱాడులాగ తెల్లముఖం వేస్తాడని అందరం ఒక్కసారి అటు చూశాము.

వర్తకుడు తెల్లముఖం వెయ్యలేదు. ధైర్యంగా, నిశ్చలంగా చూడండి కావలిస్తే-అంటూ పుస్తకం ఆయనకు అందించాడు. నేనూ, మా వాడూ, అధికారీ, అక్కడున్న వాళ్ళం అందరంకూడా, ఆకాశంలోనుంచి, ఏదో, విచిత్ర వస్తువు కిందికి దిగుతూవుంటే, అది బాంబా, విమానమా, మనిషా? బొమ్మా, అని ఎంత విస్మయంతో చూస్తామో అంత విస్మయంతో చూశాము ఆ పుస్తకంవంక.

అధికారి పుస్తకాన్ని ఇంకా సందేహంతోనే అందుకొని, పేజీ తీసి, తాను చదువుకొని నవ్వుకొన్నాడు. అసలు సంగతి ఏమిటో చెప్పకుండా ఆయన ఒక్కడే ఆనందించటం నాకు కష్టంగా ఉండి, ఊరుకోలేక—నిజమేనా అండి? జమ ఉందా?—అని అడిగాను ఆదుర్దాగా.

అప్పటికి ఆయన స్పష్టంగా జబాబు చెప్పక అవునన్నట్లు తలఊపాడు; నవ్వాడు. నవ్వి మావాడివంక చూశాడు.

ఆ తరువాత నన్నుజూచి నవ్వాడు. ఇల్లానవ్వడం వల్ల నాకేదో సందేహం కలిగింది. జమఉంటే, ఉందిఅని చెపితే సరిపోయేది. ఆయన అట్లా చెప్పకఊరికే అందర్ని జూచి నవ్వటం సాగించాడు.

అందరికీ ఏమైనా అర్థం అయిందా అంటే ఒక్కరికీ నిజం ఏమి టైందీ తెలిసినట్లు లేదు. అంతా ఆయనకు గుడ్లు అప్పగించి తెల్లపోయి చూస్తున్నారు.

ఎంత సేపని ఊరుకోగలను? చివరకు నేనే నోరు చేసుకొని మావాడ్నిఅడిగాను; "ఏంరా ఇచ్చిమరిచి పోయినావా ఏమిటి"—అని

"ఎవ్వ నే నివ్వలేదు. బాగా జ్ఞాపకం. నేను డబ్బుకు సంబంధించిన విషయాలు ఎప్పుడూ మర్చిపోను.—" అని వాడు ఘట్టిగా చెప్పాడు.

అందరం తెల్లపోయినాము. ఏమీబాకీ లేకపోతే ఆయన అల్లాగ బాకీ కోసం తిరగటం ఎందుకు సంభవించింది? బాకీ ఉన్నట్లయితే జమ ఎట్లా పడిఉంటుంది! ఈప్రశ్నలకు సమాధానం ఏమీ తోచలేదు. పక్కా రెండు నిమషాల సేపు అందరం ఆఅధికారి వంక చూస్తూ కూర్చున్నాము.

ఈ పరిస్థితులు చూచి వర్తకుడు అప్పటి కప్పుడు జమ కట్టటానికి ఏమాత్రం అవకాశంలేదు. అయినా తెలుసు

కొందామని "జమ ఎప్పుడో చూడండి" అని అడిగాను అధి కారిని. ఆయన నవ్వుతూ "షాహుకారు చేసిన మాయ ఏమి లేదు. ఇరవై రోజుల క్రింద జమ పడ్డది" అన్నాడు. ఈ తమాషా ఎట్లా జరిగిందో ఎవ్వరికీ తెలియ లేదు.

"ఏమిటయ్యా ఈనాటకం?" అని నేను షాహుకారునే అడిగాను. ఆయన "పుస్తకంలో ఏమి రాసిఉందో పంతులు గారినే చదవమనండి తెలుస్తుంది" అన్నాడు.

అందరం అధికారి వంక తిరిగాము "చదవండి తొంద రగా" అన్నట్లు చూస్తూ.

అధికారి "ఇక్కడ ఉన్నది చదువుతాను వినండి. ఈ బాకీకి గాను, నారాయణమూర్తిగారి భార్య ఇచ్చిన రొఖ్ఖం యాభై రూపాయలు, అక్షరాల యాభై రూపా యలు" అని చదివి ఊరుకొన్నాడు.

విస్మయం, ఆనందం తోసుకొన్నాయి మా హృదయాల్లో. అందరికంటె మా వాడు ఎక్కువగా ఆశ్చర్యపోయినాడు. ఒక్క నిమిషం ఎవ్వరం రెప్ప వాల్చలేదు. ఏ విధమైన శబ్దమూ చెయ్యలేదు. మరుక్షణంలో చీకట్లను చీల్చుకొని వచ్చిన మెరుపుల్లాగ అందరి ముఖాలపైన చిరునవ్వు మెరిసింది. మెరుపుల వెంట ఉరుములు, అందరు విరగ బడి నవ్వారు.

అందరితో పాటూ మా వాడూ నవ్వాడు మొదట. కాని వెంటనే వర్తకుడ్ని కొరకొరా చూస్తూ అడిగాడు; "ఏమయ్యా

సొమ్ము ముట్టిన తరువాత కూడా, ఆ సంగతి నాకు చెప్పక, అల్లాగ, కాళ్ళు అరగిపోయే లాగున తిరిగి సొమ్ము ఇమ్మని వేధించావు! నిజంగా బాకీ ఉన్నప్పుడు ఎప్పుడూ అడిగి ఎరుగవు! బాకీ లేనప్పుడు ఇల్లా బాధపెట్టావు, ఏమిటది?'' ఈఅనటం కోపంగానే అన్నాడు.

''ఇదివరకు అంటే నా స్వంత బాకీ కాబట్టి మీరు ఎప్పుడిచ్చినా పుచ్చుకొన్నాను. సొమ్ముఅందటంతోనే మీరు ఇస్తారని ధైర్యం. ప్రత్యేకంగా అడగటం అవసరం లేక పోయింది. ఆరోజున ఏదో అవసరం వచ్చి అడగ్గానే, అమ్మాయి గారు, బాకీమొత్తం యావత్తూ నాకిచ్చి, మళ్ళీ ఆసొమ్ము యావత్తూ మీ వద్దనుంచి వసూలు చేయమని కోరారు. ఆమెగారు ఇచ్చారని చెబితే మీరుమళ్ళీ ఇయ్యరు. అందుకని ఆవిషయం మీకుచెప్పలేదు. కాని మీరు నాకు బాకీ లేక పోయినా ఆమెకు బాకీ పడ్డారు. అమ్మాయి గారికి ఇవ్వాల్సిన సొమ్ము కోసమే నే నంతగా తిరిగింది. నా సొమ్ము కోసమైతే తిరగనే తిరగను'' అన్నాడు. అంతా విని నవ్వుకొని ఊరుకొన్నారు.

౨౮

సాహుకారు పాపం, అమాయకంగా, అధికారి మా వాడికి అపకారం ఏమైనా చేస్తాడేమోనన్న భయంతో ఉన్నది ఉన్నట్లు చెప్పాడు. అందులో ఏమీసందేహం లేదు.

ఈ సంగతి అంతా విని అందరూ మరోసారి నవ్వుకొన్నారు చాలా తమాషా అయిందనుకొన్నారు. అంతవరకు బాగానే ఉంది.

దాని తరువాత జరిగిన కథే నాకు కష్టం కలిగించింది. సాహుకారు సెలవు పుచ్చుకొని వెళ్ళిపోయినాడు. అధికారి మావాడితో అన్నాడు; "నీవు ఏదో బాకీ చేశావని నాకు తెలియడం మూలాన, నేను స్నేహరీత్యా నిన్ను మందలించాను గాని మరోటిగాదు. పెద్దవాడిని కాబట్టి నీకు మంచి మాట చెప్పాను. నేను అన్నమాటలు మనస్సులో ఉంచుకోకేం!" అని

మావాడు ఆయనతో "తమ కేం తెలుసూ? అయినా తమరు అన్నది ఏమీ లేదు" అని నవ్వి ఊరుకొన్నాడు.

"నారాయణమూర్తి గారికి, పాపం, ఏమీ తెలియదు. భార్య బాకీ తీర్చిన విషయమూ తెల్లియదూ, ఆయన బావ గారు ఈసంగతంతా తమకు చెప్పిన విషయమూ తెలియదు! పాపం ఆయన అనవసరంగా ఖంగారుపడటం సంభవించింది." అన్నాడు గుమాస్తా అధికారితో. అందరికీ వాడి విషయంలో సానుభూతి కలిగేలాగున, అందరూ వాడ్ని చూచి జాలిపడ్డట్లు చూపులు చెపుతూనే వున్నాయి.

అసలు ఈ గలభాకు అంతా మూలకందం మావాడి భార్య. ఇట్లా సంగతి అని మాటమాత్రం అన్నా నాకు చెప్పలేదు. ఇంత గ్రంథం జరుగుతూవుంటే ఊరుకొనివుందే

కాని అసలు రహస్యం బయటపెట్టలేదు. ఆ అమ్మాయిని ఇదేమని ఒక్కరూ ఒక్కమాట అయినా అనలేదు. పైగా చాలా తెలివైంది అని మెచ్చుకొన్నారు.

ఇక మిగిలిపోయింది నేను. నా సంగతి ఒక్కరూ ఎత్తలేదు. "పాపం. ఈయన అన్యాయంగా ఫూల్ అయిపోయినాడు" అని ఒక్కరూ - ఒఖ్ఖరైనా జాలిచూపలేదు.

వారి సానుభూతిని ఆసిస్తూ, చివరకు నేనే అన్నాను: ఇంతకూ, నేను మిమ్ములను చూచి, వర్తకుడు అనుకోటం వల్ల, ఇంతగొడవ జరిగింది అనుకోండి. కాని ఇందులో నాతప్పు ఏమీ లేదు. అల్లాగ ఎందుకు అనుకోవలసివచ్చిందంటే...అని చెప్పబోతుంటే, వాళ్ళు వినక, ఎల్లా సంభవిస్తే ఏం లెండి కథ నడిపారు, అని నవ్వారు ఈ గొడవంతా నేను కావాలని తెచ్చిపెట్టినట్టు.